

Ötszáz év ötvöskincsei a múzeum kiállításán

A Horváth Mihály utcai képtárban kiállított ötvöskincsek a legújabb korig felölelik a legjelentősebb európai központok művészetét, s egy-egy igen értékes darabbal ízelítőt adnak a központok stílusából.

Az első részben a Hanza városok ötvösművészetét láthatjuk. A tárgyak sokszor a természetes formák utánzása: szőlőfürt alakú serleg, kókuszdió serleg. Anyaguk ezüst, többségük aranyozott. A magyar mesterek művei ebben az időszakban egyenrangú alkotások voltak, hiszen részben itt, részben Itáliában tanultak.

A cári Oroszország ötvösművészetét sajátos keveréke a nyugati és orosz elemeknek. Legszébb darabjai új szabott arany és ezüst tárlással, a tula technika-

val készültek. Ennek lényege az ezüstöt kivették és a rajzolatokat fekete ötvözzel töltötték meg.

A klasszikus formavilágú párizsi ötvösség új korszakot nyitott. Nemesvonalú, választékos díszítésű gyertyatartók, serleg, kanccók képviselik a művészetet. Az aranyozást elhagyják. A bécsi ötvösség egyszerűsége majdnem díszítés nélküli alkotásai hatottak leginkább a legújabb kori magyar ötvösökre.

A kiállításnak, mely április 4-én nyílt, igen nagy közönségsikere van. Naponta 120-150 látogató csodálja meg a késő középkor és újkor 500 évének remekbeteit. A kiállításnak, mely április 4-én nyílt, igen nagy közönségsikere van. Naponta 120-150 látogató csodálja meg a késő középkor és újkor 500 évének remekbeteit. A kiállításnak, mely április 4-én nyílt, igen nagy közönségsikere van. Naponta 120-150 látogató csodálja meg a késő középkor és újkor 500 évének remekbeteit.

Hamarosan nyitnak a zöldvendéglők

A hosszú télen bőven volt idejük a vendéglátóipari vállalatoknak felkészülniük a tavaszra és nyárra. Újszeden, a Vigadóban a karbantartók egész télen át dolgoztak, hogy mire megnyílik Szeged legszebb kerthelyisége, rendben legyenek a kerthelyiségek. Valamennyi asztalt és széket lefestették, a gombokat is rendbehozták. A vendéglátóipari vállalat három vörös salakot hozott Szegedre, s ezzel töltik fel, csinosítják a kerthelyiségeket.

Csak a jó időre várnak

A tervek szerint a vendéglátóipari vállalat zöldvendéglőit április 27-én nyitják meg. Egy sor kedves meglepetést is tartogatnak vendégeik részére. A Vigadóban például minden szombaton és vasárnap a népszerű Horváth tánczenekar játszik, s ugyanitt minden vasárnap ótórát rendeznek. A Hági, a Sárkány, a Körössy Halászsárdó kerthelyiségei is készen állnak, csak a kedvező időt várják. A rókusai kis-

vendéglő kerthelyiségét is felújítja a vendéglátóipari vállalat. Az Alföldi Étterem kerthelyiségehez hasonló kandelaberekkel világítják meg a teraszt. Idén még üzemeltetik a Takaréktár utcai halászsárdó kerthelyiségét is.

A Búbos vendéglő törzsvendégeinek kérésére tervezte a vendéglátó kerthelyiség megnyitását, de egyelőre még a környék bérházainak lakóival vitatkozik a vállalat, akik nem szívesen fogadják a kerthelyiség megnyitását.

Felújítják a Virágot

Jelenleg építkezés folyik abban a házban, ahol a Jégkunyó üzemel. Ha az építők elvonulnak, akkor a vendéglátóipari vállalat a Lenin körüli részen az utcán asztalokat és székeket helyez el.

A Hungária éttermei, cukrászdái is kicsinosodnak nyárig. A Virág Cukrászda felújítására több mint 700 ezer forintot költenek. Kelemen utcai részét már április 4-én átadták a forgalomnak, most a Klauzál téri részén dolgoznak az építők.

Új bár

A Hungária Étterem kerthelyiségét május 1-én nyitják meg. Jelenleg a kerthelyiség bútorait festik, újítják fel. A Hungária kiscukrászdát is korszerűsítik. A tavaszi nagykarítás után ruhátartó állítanak fel valamint a cukrászda szellőztető berendezését is korszerűsítik.

Jelenleg nagy átalakítások folynak a Hungária Étteremben. A félemeleten bárt nyitnak, amely a tervek szerint június elején már üzemel. A szabadtéri játékok megkezdéséig az éttermet is felújítják, bútorzatait kicserélik.

Szép szó helyett a bíróságra?

Notórius pereskedők, apró-cseprő viták — és dagadó aktacsomók

Kopognak az ügyeletes Fesztettaháj, külsejére sokat adó férfi lép a helyiségebe. Szavait nagy pátosszal kezdi:

— Bíró úr kérem, védelmet kérek, mert ugye mégsem lehet elviselni, hogy az embert a saját házában sem hagyják békében!

A bíró megnyugtató szavaira az ügyfél kissé higgadtan folytatja panaszának előadását.

Kutyagü

— Ügy kuporgattam össze a pénzt, hogy egy fél házrészt megvehessek. Szeretek nyugodtan, csendben élni és most lám, hiába a kiadott sok pénz, állandó zaklatásnak vagyok kitéve. Az a kutya az én házrészem területén ugat és csörgeti a láncot. Perelni szeretném ezért a társulajdonost, miért köti olyan hosszú pórázra a kutyáját, hogy az én oldalamra is átjöhessen és ugatásával zavarja a nyugalomam.

A bíró most már — természetesen kissé türelmét veszítve — próbálja a feldúlt férfit megnyugtatni. Az azonban nem hajlandó a dolgok szép szóval való elintézésére, nem akar egyszerű megbeszéléssel véget vetni a torzalkodásnak. Mindenáron perindítást követel...

Az indítók: izgogás

A kérésnek eleget tesznek. A tárgyaló bíró azonban csak ránéz az aktára, és máris tudja, kivel áll szemben. A jegyzőkönyvvezető is előre törölgeti a homlokát, annyira ismeri a pereskedőt. Volt már a bíróság

előtt ez a minden lében kanál férfi igen sokszor vélt sérelmeivel. És hiába utasították el a keresetét, mindig újra és újra jött perelni, hol társbérletét, szomszédját, hol meg éppen háztulajdonos társát. Pedig a bírónak egyéb dolguk is lenne, sokkal komolyabb ügyekkel kellene foglalkozniuk, nem pedig aktákta halmozni, vélt sérelmü, izgága emberek kedvtelésére. Sajnos azonban még mindig elég sokan akadnak notórius perlekedők. Azzal a hivatkozással keresik fel a bíróságot, hogy ma az igazságszolgáltatás a dolgozók érdekeit védli, de közben éppen maguk akadályozzák a munkájában a bíróságot.

Per a perért

Ki venné komolyan az olyan esetet például, ami K. J.-vel történt. A középkorú, egyedülálló nő igen gyakran felkereste panaszalva a bíróságot. Pert is indított bérletje ellen, azt állítva, hogy nem fizeti a lakbért. A tárgyaláson kiderült, hogy a bérlet minden esetben eleget tett a lakbérfizetésnek. Mások azzal zaklatva a bíróságot, hogy egy évvel ezelőtt egy szegedi lakostól használt cipőt vásárolt, és most kilyukadt a talpa. Pert akar — magáért a perért.

De akad egyéb érdekes eset is a notórius pereskedőkkel kapcsolatban. A bíró szinte egymás szavává vágyva meséli el a furcsább furcsább történeteket.

M. M. Péter azért perelte be a szomszédját, mert nem hajlandó kivágnatni azokat a nagylombú fákat, melyek az ő ablakára árnyékot vetnek.

A vád nemcsak nevetséges volt, de mint a tárgyaláson kiderült, az előszeretettel jelentgető ember nem is beszélt a »dúslombú fák« tulajdonosával, hanem egyenesen a bíróságra szaladt, »védelmet kérni«.

Hangos a rádió!

Akadnak az ilyen gyakori perlekedők között különös, civódó házastársak is. Birtokháborításért, s a veszekedések, valamint a különválás alkalmával a lakásban hagyott tárgyakért perelik egymást. Társbérletők is gyakran felkeresik a magánvádas bírót. Hol a társbérlet rádióját találják túl hangosnak, hol meg az a panaszkodik, hogy a szomszéd a lakásnak azt a részét is kifestette, amelyik őhozzájuk tartozik. A leggyakoribb ügyfele a bíróságnak talán az az egyedülálló idős nő, aki legalább a huszadik pert indítja már a nála lakó albérlet ellen. Bár az albérlet által fizetett magas díjből él és mégsem akadt még olyan lakó, aki kedvére viselkedett volna.

A bíróság, az igazságszolgáltatás valóban a becsületes dolgozók érdekvédelmét szolgálja. Nem szabad azonban ezzel visszaélni, és vélt sérelmekkel, jogtalan ügyekkel gátolni a bíróságot, a bírák munkáját. Néhány esetben javasolták is már a panasznapos ügyeletes bírók egy-egy notórius pereskedőnek: Vegyen részt jobban a társadalmi életben, végezzen társadalmi munkát, és ne hiábavaló dolgokkal, pletykákkal traktálja a bírósági dolgozókat.

H. M.

Mekkora legyen a család?

Az egyke alkonya — Egy érdekes statisztikai vizsgálat eredményei

A közelmúltban a statisztikusok több száz fiatalasszonyt kérdeztek meg arról: hány gyermekkel szeretnék megajándékozni férjüket, mekkora legyen a család? A válaszok összefoglalásából, statisztikai feldolgozásból sok érdekes tapasztalatot szűrték le a szakemberek.

Megállapították egyebek között, hogy a nők többsége — pontosan 63 százalék — már a házasság megkezdésekor kialakítja elképzelését: egy, két, három, vagy több gyermeknek kíván életet adni.

A feleletekből kitűnt, hogy legtöbbször két gyermeket sze-

retnének — természetesen egy fiút, egy lányt — a családi tervekben azonban meglehetősen sűrűn szerepel három gyermek is. A statisztikai adatgyűjtés azt igéri, hogy a következő években mind ritkább lesz az egyke, mert a fiatal házaspárok között egyre kevesebb a csupán egy gyermeket tervező. Míg a megkérdezettek 61 százaléka kettő, 26 százaléka három apróságot kíván, addig az egyke híveinek aránya csupán 12 százalék, s mindössze egy százalék az olyan, amelyik egyáltalán nem akar gyermeket.

Érdekes, hogy a családtervezésben elég jelentős szerepe van a korábbi családi környezetnek. Azok a nők, akik testvér nélkül nőttek fel, kevesebb gyermeket szeretnének, mint azok, akik népes családban nevelkedtek. Megállapítás volt az adatokból is, hogy a mezőgazdaság területén dolgozó fiatal házaspár a »legmelegebbek« a családtervezésben, s a szellemi foglalkozásúak a legvatosabbak, jóllehet az átlagszámítás szerint ők is legalább két, de jelentős százalékuk három, vagy még több apróságot akar felnevelni.

Felépítik, hogy lebontsák...

Az épület még nincs kész, hiányzik róla a feletető, ezután kell bepucolni és belülről berendezni, hogy jól érezhessék magukat benne a lovak, de már régen megszületett a határozat: le kell bontani! Igen, széjjel kell majd dobni a költséges épületet, mert alig néhány méterre esik egy lakóházról, mert hátráltatja a városfejlesztési terv megvalósítását, s mindemellett engedély nélkül készült, illetve készült még ma is.

Az Új Élet Termelőszövetkezet alsóvárosi lóistállójáról van szó, melyet ott emeltek a Sárkány utca végén, teljesen önkényesen, az építési hatóság tiltakozása ellenére is! A szövetkezet előző vezetősége semmibe vette a városi tanács utasítását, az idejében elhangzott kifogások és tiltó rendelkezések ellenére rakatta, rakatta a falakat, úgyaddig, hogy ma már valóságos vagyon fekszik az építkezésben — ahogy szakértők saccolgatják, közel háromszázezer forint.

Már a végrehajtó bizottság is foglalkozott az ügyvel, s igen méltányos volt, amikor a lebontás mellett foglalt állást továbbra is, de a lebontás határidejét 1970-ig meghosszabbította. Igaz ugyan, hogy ez a döntés egészen fonákra teszi a helyzetet; lehet folytatni az építkezést, bár a határozat az épület megsemmisítését írja elő!

A szövetkezet tagjainak érdekében született ez a kompromisszumos döntés, mert valóban nem lehet

egy egész közösséget sújtani személyi felelőtlenségért. Erre az átmeneti időre hadd használja most már a szövetkezet az épületet, így legalább valamit visszahoz a kárból. Azzal azonban ma sem lehet egyetérteni, hogy ott istálló legyen. Magtárnak, csomagolóház, gépszínnek, garázsnek hagyják. De a közegészségügyi szabályok szerint lakóházhoz olyan közelségben istállót, méghozzá negyven vagy hatvan lónak szánt istállót megtúrni aligha lehet!

Mégsem elsősorban ezért emeljük fel szavunkat ezekben a sorokban. Ez a közegészségügyi intézmények dolga. Azért szólunk immár ismételtelen ennek a szabálytalan építkezésnek az ügyében, mert úgy gondoljuk, hogy a személyes felelősségre vonás nem maradhat el. Mi lenne ebben a városban, ha mindenki azt csinálna, amit akar? A szövetkezeti gazdáknak végeredményben sokba kerül ez a kalandos építkezés, mert felrakják a falakra a tetőt, hogy néhány év múlva az egész alkotmányt lebontsák. Éppen azok üsznák hát meg az ügyet, akik annak idején, a városi tanács határozatával tudatosan dacolva tovább szorgalmazták az építkezést?

Ha ez így kerülne nyugvópontra, aligha lenne erkölcsi alap arra, hogy a jövőben is eljárjanak mindezen körülmények között bántó szabálysértővel szemben.

Sz. S. I.

Tiszai Viktor:
Képek a szegedi munkásmozgalomból

Mikor a gyár még nem a miénk volt...

Sárguló plakát fekszik előttem, a múzeum gyűjteményéből: »Munka- és gyári rendszabályok«, Szeged, 1908. július 12-iki keltezéssel. Jövahagyási záradékkal az akkori rendőrfőkapitány, a későbbi polgármester Somogyi Szilveszter látta el. Abból az időből származik, amikor a gyár még nem a miénk volt — s minden bizonnyal ott függött az összes gyártelep s egyéb ipari intézmény bejártatánál, bekeretezve a falon...

Mit is árul el ez az egyoldalú rendszabály? Mert ezt rögzvest megállapíthatjuk róla egyszerű átolvasás után. Nincs ebben szó arról, mivel tartozik a tőkés munkaadó a munkásoknak, csupán fordítva — munkaadó és munkások között létesített »szervezés« szerinti »jogokból« (s kötelezettségek) csupán a kötelezettségek vannak felsorolva. A munkás által fizetendő bírság és kártérítés legalább nyolc alkalommal szerepel a rendszabály szövegében.

A rendes munkaidő hat napon keresztül 57 óra, tehát napi 9 és fél óra. Ez a szükségképpen meg hosszabbítható »kölsönös megegyezés« alapján. Kiköti a szabály, hogy tanoncok vagy kiskorúak rájuk nézve testi vagy életveszéllyel járó munkára nem kötelezhetők. Régi k. u. k. kifejezéssel élve: nem szabad, de lehe!

Sok paragrafus gondoskodik arról, hogy a munkás teljesen a munkaadó kezében legyen. A munkaidő 9 és fél órára kerül. A gyárban a cizaretetés, szilveszter, a dohányzás egyáltalán, fűtélés szigorúan tiltva van. Ki ez ellen vét aonnal elbocsátható. A szállítás az is leszögezi, hogy »előleg nem adatik« szükség esetén látszott paragrafusba foglalni, hogy »szentet a cunderkőzé dobálni« nem szabad, de hogy a munkások szerveződésének eleve pátat vessen, az utolsó bekezdés eltírtja,

hogy a tanoncok és segédek egymással bármiféle »közös érdekre« lépjének. Ezeknek mit sem csodálkozhatunk, ha visszalapozzuk a történelem lapjait több mint fél századdal, elvégre a munkásnyúzó szövetségek virágkoráról van szó, ha a szegedi munkásság túl is van már az 1907-es első nagy tömeges felvonuláson.

Ami érdekes a továbbiakban a megdöbbentő: ez a plakátcska még mást is elárul. 24 év múlva — a szabályzat látható, t'ntával beirt javítók tanúsága szerint — ezt a gyári rendeletet újra ki akarták nyomtatni. De a szövegben változtatni kellett volna. Változtattak is!

Az egy-két koronás bírsá-

got pengőre, az 57 órai munkaidőt 48 órára változtatták. A kerületi Munkásbiztosító Pénztár helyébe az Országos Társadalombiztosító Pénzár neve került. Egyetlen paragrafust hagytak el kegyesen. Ezt: »Az általánosan dolgozó munkás addig nem léphet ki, míg az átvett munkát a rakatárba rendben át nem adta.«

Ennyi volt a munkásság »szociális fejlődése« városunkban 1908 és 1936 közt! A föld forgott tovább, de a szabályszerzők helyben álltak. Új keltezés került a régi helyére, 1936. január 25. Egyebekben maradt minden a régiben. Legalábbis ők így szerették volna. Mintha közben egy olyan jelentős lusttrum, 1918-1919 nem is lett volna...

Tudósítónk jelentik

Önkéntes véradás

Kedves vendégek érkeztek a szegedi szörme gyárba a napokban: a Kossuth Zsuzsanna Ápolóképző Iskola 17 növendéke jött el hozzánk, hogy önkéntes véradókat gyűjtsenek. Az ápolónő-jelöltek mindkét műszakban végigjárták az üzemszékeket és felkérték a dolgozókat: adjanak vért a beteg embe-

rek életmentésére. A növények közreműködésének — és a vállalati aktívák szervezésének — meg is lett az eredménye: közel 100 dolgozó írta alá a jelentkezőívet. Valamennyien minden ellenszolgáltatás nélkül adtak vért.

Nikolényi Árpád

Az újszegedi „Kender-esztrád” vendégszereplése

Az Újszegedi Kender-esztrád Vállalat »Kender-esztrád« együttese a ferencszállási művelődési otthonban vendégszerepelt. Az egész estét betöltő esztrádműsoruknak: az áriáknak, táncdaloknak, vidám verseknek, magánszámoknak nagy sikere volt.

Az előadás után az együttes zenekara tánczenével

szórakoztatta a falusi fiatalokat. Az újonnan alakult együttes műsrorát rövidesen a szegedi és a környező városok közönsége előtt is bemutatják. Terveiben szerepel egy hattagú vokál-együttes megalakítása, amely a szegedi aktualitásokkal jelentkező szatirikus színpad szerepét is szeretné betölteni.

M. L.